

SZAKKÖRÜNK JUBILEUMA.

Most, midőn Körünk fennállásának huszonötödik esztendejét betöltötte, nem lesz érdektelen visszatekinteni arra az időre, midőn egy maroknyi

sereg összeállva megalapította azt az egyesületet, melyet ma Könyvnyomdászok Szakköre név alatt ismerünk. Különösen helyénvaló ez annak a könyvnek lapjain, mely a Szakkörnek köszönheti létesülését, mely együtt is fejlődött a Szakkörrel az évek folyamán, s melynek kiadására és fejlesztésére a Szakkör annyi áldozatot hozott. Tagadhatatlan, hogy az Evkönyv évfolyamai a legbeszédesebb bizonyosságát képezik a Szakkör létjogosultságának, s egyúttal hangosan hirdetik ennek a Körnek szakunk iránt mindenkor tanusított szeretetét és lelkesedését, nemkülönbén minden szép és jó iránt táplált idealizmusát.

Az idealizmus különben vezérfonalként vonul át Körünk huszonöt-éves történetén. Sőt valljuk meg őszintén, magának a Körnek megalakításához is meglehetősen nagyfokú idealizmus kellett.

Az alapítók szeme előtt korántsem lebegett annak idején Körünknek az a formája, amivé az egy negyedszázad alatt lassanként fejlődött. Mint annak első elnevezése (Társaskör) is mutatja, ők inkább egy olyan egyesületet terveztek, mely az akkori nyomdászok zömét képező német elemmel szemben a magyarajkú és érzésű nyomdászokat tömörítette. A magyar elem nem érvényesülhetett akkor a nyomdászszág társas és egyesületi életében, azért szükségesnek látszott előttük, hogy otthont teremtsenek azok számára, akik az idegen légkörben nem jól érezték magukat, az idegen szellemű multságokon nem találtak szórakozást. Erre vall, hogy a Kör fennállásának első éveiben inkább a kedélyes magyar jellegű multságok rendezésében és az általános önképzésben merítette ki célját s a tulajdonképpeni szakdolgozattal csak másodsorban foglalkozott. Tevékeny részt vett az összynomdászszág egyesületi és egyéb mozgalmában, éveken át tartó küzdelmet folytatott a Typographia megmagyarosításáért, kivette részét az anyaegyesület országosításakor folytatott munkából, multságain és összejövetelein költeményeket szavaltak, szépirodalmi dolgozatokat olvastak fel, s akkori működésének tökéletesen megfelelt a Társaskör elnevezés.

Tagadhatatlan, hogy Körünk mint társaskör is hézagot pótolott annak idején a nyomdásztársadalomban, de az alakulás után következő években mindig fokozottabb mértékben foglalt tért a Kör életében a szakképzés iránti vágy, szakdolgozok megvitatása s minél egyöntetűbb lett

nyelv tekintetében a főváros nyomdásztársadalma, annál inkább közeledett Körünk mai alakjához, s ámbár tagjainak szórakoztatása ma is egyik alapszabályszerű célját képezi, fő célja mégis a szakképzettség fejlesztése, a szakirodalom ápolása, szakkiallitások rendezése, s mint ilyen szükséges és hézagot pótló részét képezi az össznyomdászszág szervezetének, melybe néhány évvel ezelőtt szerencsés tapintattal illeszkedett bele. Vessünk egy rövid visszapillantást a mai Szakkör alapításának körülményeire ezelőtt huszonöt esztendővel, Láng József „Emlékkönyv a Könyvnyomdászok Szakkörének tíz évi működéséről“ című műve nyomán. A mai Szakkör alapításának eszméje a mult század nyolcvanas éveinek elején merült föl a fővárosi nyomdászok körében. A Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság ifjabb elemei indították meg a mozgalmat, s csakhamar létre jött a Magyar Nyomdászok Köre, melynek találkozóhelye a Király-utcai „Nyolcezes“-hez címzett vendéglőben volt, ahol félhavasokint tartottak üléseket. Az egyesülés célja főleg a magyarosodás terjesztése volt, s összejöveteleiken szavaltatok előadásával, eredeti dolgozatok fölolvásával töltötték az időt, de közben a kedélyes szórakozásról sem feledkeztek meg.

1881 szeptember 11-én választották meg az új kör tisztikarát a következők személyében: elnök lett Lettler Peregrin, alelnök Gyöngyösi Sándor, pénztárnok Faltermann (Faludi) Mihály, jegyző Láng József, választmányi tagok: Hódy Soma, Pataky István, Szemethy Géza és Szűts Géza. Ugyanakkor vitatták meg és fogadták el az alapszabályokat, melyet azonban még nem terjesztettek fel a miniszteriumhoz szentesítés végett. Első multságát ez a kör 1881 szeptember 18-án tartotta, első felolvasó ülését pedig ugyanazon év október 2-án, amikor Szemethy Géza, Szabó Dezső és Wesztwalevits Antal szavaltak, Hódy Soma, Szemethy Géza és Láng József pedig dolgozatokat olvastak fel. Összesen öt felolvasó-ülést tartottak szavaltatokkal és szépirodalmi dolgozatok felolvasásával. Az október hó 23-án tartott ülésen egy alapszabálykidolgozó bizottságot küldöttek ki, miután elérkezettnek látták az időt, hogy a kört szélesebb alapokra fektessék, ami miniszterileg jóváhagyott alapszabályok nélkül nem igen volt lehetséges. A bizottság tagjaivá Borsovay Géza, Firtinger Károly, Gyöngyösi Sándor, Hódy Soma, Láng József és Szabó Dezső szaktársakat választották. Ugyanekkor elvben elfogadták Firtinger Károly indítványát, hogy egy magyar nyomdászindulóra, ha a kör anyagi helyzete megengedi, pályázat hirdettessék. Ez az induló azonban még ma sincs készen. Az alapszabályokat a kiküldött bizottság elkészítette, de szentesítés végett még mindig nem terjesztették fel, hanem taggyűjtő iver kibocsátását határozták el és kimondták az újjászervezés szükségességét. A kör vagyona ekkor 7 forint 3 krajcár volt.

Az 1882 július 23-án Gyöngyösi Sándor elnöklete alatt megtartott szervezkedő ülésen Láng József jegyző tett jelentést a kör tíz havi működéséről s a szervezkedés előmunkálatainak megtételével Hódy Soma, Kaczander Gyula, Plachy Lajos, Szabó Dezső és Vizsay László szaktársakat bízták meg. Ugyanekkor elhatározták, hogy a kör a nyilvánosság elé lép, s közleményeit a Typographiában közzéteszik. Együttal felhívták a szaktársakat, hogy a nyilvánosan megtartandó alakuló közgyűlésig csatlakozzanak a kibontott zászló alá.

1882 szeptember 10-én tartották meg a mai Szakkör alakuló közgyűlését és Ács Mihály indítványára az új egyesületnek címe Budapesti

TANAY JÓZSEF

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRE ELNÖKE

Könyvnyomdászok Társasköre lett. Az alakuló közgyűlésen a következők voltak jelen: Gyöngyösi Sándor ideigl. elnök, Hódy Soma előadó, Láng József jegyző, Acs Mihály, Borsovay Géza, Csathó Zsigmond, Deutsch Albert, Faltermann (Faludi) Mihály, Gáspár Samu, Gelléri Mihály, Griesz Ede, Hein Menyhért, Heiszer István, Jantsy Henrik, Kaczander Gyula, Kemény Ignác, Keményffy Dezső, Klein Adolf, Körömszy István, Maksza Ágost, Mayer Rezső, Marián György, Metzinger József, Neuwirth Lipót, Pacuch István, Pataky István, Plachy Lajos, Schwind Béla, Szabó Dezső, Szemethy Ferenc, Szemethy Géza, Szita Géza, Tanay József, Tomanóczy Dezső, Várhalmly Gyula és Vízsay István. A fenti névsorban felsorolt szaktársak — akik közül bizony már sokan nincsenek életben — voltak ezelőtt huszonöt évvel a mai Szakkör megalapítói.

Ugyanakkor elfogadták a Hódy Soma által előterjesztett alapszabályokat, melyeket a belügyminiszterhez felterjeszteni határoztak. Az elfogadott alapszabályok főbb alapelvei a következők voltak: a Kör nyelve kizárólag a magyar; célja: a magyar nyelvet terjeszteni és megkedveltetni a budapesti könyvnyomdászok között; a magyar nyelvben társulást létesíteni s az önművelődésre alkalmat szolgáltatni. Eszközök a cél elérésére: a) fölolvasások; b) szavalati és műkedvelői előadások; c) szak- és társadalmi kérdések vitatása, tekintettel a budapesti könyvnyomdászok egyleti életére. A tagok kétfélék: rendesek és tiszteletbeliek; a tagsági illeték havi 20 krajcár.

A közgyűlésen a következő tisztikart választották meg: elnök Tanay József, alelnök Gyöngyösi Sándor, titkár Láng József, másodtitkár Szabó Dezső, pénztárnok Schwind Béla, választmányi tagok: Gelléri Mihály, Griesz Ede, Hódy Soma, Kaczander Gyula, Keményffy Dezső és Szemethy Géza. Körünk első elnökét, Tanay Józsefet ma is az elnöki székekben tisztelhetjük, az akkori alelnök, Gyöngyösi Sándor pedig ma is a Szakkör választmányának egyik legbuzgóbb tagja.

Tanay József az alapítástól kezdve 1886-ig, majd 1892-től napjainkig páratlan buzgósággal és ambícióval tölti be az elnöki széket. Az ő személye annyira összeforrott Körünkkel, hogy nélküle azt immár el sem tudjuk képzelni. Illő dolognak tartom, hogy itt, az Évkönyv hasábjain különösen megemlékezzem az ő kiváló személyéről, aki nem csak mint a Szakkör elnöke, de mint az Évkönyv egykori, a Grafikai Szemlének pedig alapításától fogva szerkesztője, nevét maradandó betűkkel írta be Körünk történetébe. A Szakkör jubileuma alkalmával meg kellene még emlékeznem mindazokról, akik az elmúlt huszonöt év folyamán annak életében jelentős szerepet játszottak s annak irányításában és vezetésében érdemeket szereztek. Ezekről bővebb adatokat szolgáltat a jubileum alkalmával kiadott emlékfüzet, itt csak azokat említem meg, akik a Szakkör kimagasló munkásai sorából már az örök mulandóság országába költöztek.

Ki ne emlékezne Acs Mihályra, Körünk egykori oszlopára, aki nagy tudásával, intelligenciájával és bölcsességével évek hosszú során át vezető szelleme és első embere volt a Szakkörnek a munkában? Haláláig a legnagyobb buzgósággal vett részt üléseinken s önzetlen tevékenységével követésre buzdította az ifjabb generációt. Mellette említsük meg Kleimann Frigyes, egykori buzgó elnökünket, aki valóságos mintaképe volt a szakmáját szerető, intelligens nyomdásznak s aki oly korán

íthagyott bennünket, barátainak és tisztelőinek igaz sajnálatára. Aztán hova lett Firtinger Károly, a nyomdászat történetének ez a fáradhatatlan és hivatott kutatója, ez az élő lexikon, aki oly buzgón munkálkodott szakirodalmunk terén, hogy úgyszólván minden szabad idejét a munkának szentelte s munkásságával a szakunkon kívül álló körök elismerését is kivívta? Ő is eltávozott, de hátrahagyott művei, melyekben annyi kortörténeti adat van felhalmozva, míg Körünk fennáll, megőrzik nevét a feledéstől.

Tichy Ákos ötletes, szípkázó szelleme is elnémult örökre. Körünknek éveken keresztül titkára volt s az Évkönyvnek is több évfolyamon át szerkesztője. Jeles tollú író volt s a szépirodalom terén is sikerrel működött. Nagy tehetség volt, sokat dolgozott és fiatalon halt meg; ez a három ok elég arra, hogy őszintén fájjaljuk elvesztését.

Bauer J. M. is meghalt, a Grafikai Szemlének alapításától kezdve haláláig főmunkatársa. Puritán becsületességű, minden szépért és jóért lelkesedő derék szaktársat veszítettünk benne, aki mindenütt ott volt, ahol dolgozni és cselekedni kellett. Idegen származása dacára lelkes harcosa volt a magyar szakirodalomnak és szakunk fejlődésének.

Az élőknek egész légióját kellene felsorolnom, ha fel akarnám sorolni mindazok neveit, akik Körünk főtartása és fejlesztése körül maradandó érdemeket szereztek. Hisz csakis a szaktársak vállvetett, önzetlen munkássága tette lehetővé, hogy a Szakkör megérte fennállásának negyedszázados jubileumát. Mint e sorok elején említettem, az idealizmus volt a Kör alapításának fő mozgató ereje s az utódok is örökölték az alapítók ideális gondolkozását. Jól tudták mindenkor Körünk vezető emberei, hogy eszményi célokért munkálkodnak akkor, mikor a magyar könyvnyomdászok értelmi nivójának emelésén, a szaktudás fejlesztésén és a szakirodalom megeremtésén fáradoznak, s ennek köszönhetjük egyik legnagyobb alkotásunkat, a szaktanfolyamot is, melynek szilárd alapokra való fektetése a jövő egyik legfontosabb feladatát képezi.

Körünk szakközlönye, a Grafikai Szemle sem fog remélhetőleg megállani a fejlődés ama fokán, melyre az utóbbi években jutott s híhetőleg táborába gyűjti nemsokára az összes szakerőket, hogy munkájokkal magasra emeljék annak a lapnak színvonalát, mely már multjánál fogva is megérdemli, hogy maga körül lássa mindazokat, akik szakbeli tudásukkal az összesség hasznára lehetnek.

Befejezve rövid visszaemlékezésemet, még csak egy dologról akarok megemlékezni. Körünk csak úgy maradhat fenn továbbra is, ha a tagok a jövőben is olyan nagy számmal csoportosulnak köréje, mint eddig tették. Tagadhatatlan, hogy a szaktudás a szervezet legerősebb fegyvereinek egyike s Körünk kell, hogy a jövőben is a szaktudás melegágya maradjon s minél több tagot üdvözölhetünk körünkben, annál sikeresebben tudunk alapszabályszerű céljainknak megfelelni. Hiszünk, hogy

nem sokára minden szaktársunk, aki szakmáját szereti s lelkesedéssel csüng annak fejlődésén, tagjává lesz a már huszonöt év óta derekas munkát végző és megbecsülendő eredményeket felmutatni tudó Könyvnyomdászok Szakkörének!

Morócz Jenő.

